

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVE TA

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXIII.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 15. marca (March 15), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 63

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Opozicija proti Farringtonu doživela poraz

Po vroči debati je konvencija priznala sedež Farringtonu s pomočjo stare mašine. Akcija delegatov je velik madež novemu gibanju.—Ameringer sviri rudarje.—Delo na zborovanju počasi napreduje

Springfield, Ill. (Izvirno Prosve.) — Po več kot enodnevni debati je rudarska konvencija v Springfieldu priznala sedež Frank Farringtonu in po mnemu mnogih iskrenih upornikov je zadala s tem novemu gibanju rano, ki jo težko preboli. Do te akcije, ki bo imela dalekosežne posledice pri grajenju nove uni-je, je prišlo, ker je bila Farringtonova mašina pridno na delu po zaključku včerajšnjega zborovanja. Večina delegatov je pozabila na interese "rank and file" in se dala omaniti od gladkojezičnega Farringtona, ki se je bil prodal Peabody Coal kompaniji. Za priznanje sedeža je glasovalo 225 delegatov in 148 proti.

Današnji govor Farringtona je bil še bolj inkriminacijski kot včerajšnji. Ker pa je močster v apeliranju na čustva in ker je bila njegova mašina pridno na delu, se mu je posrečilo ustvariti močno razpoloženje in njegova "čast" je bila rešena. Farrington se je opravičeval s tem, da sta ga Lewis in Peabody Coal kompanija ujela v mrežo, ker je bil nevaren enako prve-mu kot drugi. Rekel je, da so Lewisovi tajni detektivji ukradli iz njegovega urada pogodbo, s katero se je prodal družbi, ker je bil "prepričan, da je revizija jacksonvillske lestvice murna po-je". Z drugo besedo, on se je bil pripravljen umakniti s pozorišča za vsoto \$75,000, da se to doseže.

Ko se je ob času razkrinka-nja nahajal v Parizu, je prejel v dobi par tednov tri brzojavke, katere je čital pred konvencijo, od predsednika Peabody Coal kompanije. V prvem je bil obveščen o razkrinkanju in obnemem je bil dan nasvet, naj od-stopi od predsedništva illinoiskih rudarjev in nasvet naj o-stane dalj časa v Evropi, za kar mu je družba pripravljena plačati \$5,000 mesečno in vse stroške. V drugem in tretjem brzojavu ga je predsednik družbe urgiral naj ostane vsaj pol leta v Evropi in mu obljubil \$5,000 mesečno poleg stroškov. V tretjem ga poleg tega tudi obvešča, da ga čaka prvih pet tisoč dolarjev na neki banki v Londonu.

Njegova izpoved, v kateri je tudi dokazal, da je imel že prej več mastnih ponudb od opera-torjev z letno plačo od 12 do 25 tisoč dolarjev. Kljub njegovi inkriminacijski izpovedi, ki je največja in najbolj tragična ob-sodba Farringtona, Lewisa, kompanije in zločinskega siste-ma kupovanja delavskih voditel-jev v obeh vseh poštenih, mu je bil priznan sedež! Povdarjal je, da je spoznal, da denar ni vse na svetu in da ni bil vesel niti en moment, odkar je zapustil rudarje.

Nekateri delegatje in voditel-ji novega gibanja so mnenja, da je konvencija s priznanjem sedeža Farringtonu zadala naj-večje rano novemu gibanju, ka-terega prvi pogoj za napredek je osebna čistost vseh vodilnih oseb. Ker ima Farrington in njegova mašina veliko opozicijo med illinoiskimi rudarji, to vprašanje nikakor ni rešeno in bo podlaga novih konfliktov v Illinoisu. Po končanju Farringtonovega govora je dobil besedo od opozicije le Bill Deck, ker so pristajali prvega kričali in zahte-vali glasovanje.

Oscar Ameringer, urednik "Illinois Minerja" in glavni or-ganizator novega gibanja, je ta-koj po otvoritvi popoldanske se-je spravil delegat v nekoliko boljše razpoloženje s svojim karakterističnim govorom. Po-

Petronius pred čikaškim sodiščem!

Chicago.—Petronius, ki je pred 1800 leti v starem Rimu pisal svoje reči, je te dni povzročil aretacijo in tožbo pred čikaškim sodnikom Fairban-kom. Knjižotriec Gerald Ned-wick je bil aretiran, ker je prodal knjigo "Satyricon" od omenjenega Rimljana, češ, da je umazane vsebine. Smith, profesor filozofije na čikaški univerzi, profesor Brownell z Northwestern univerze in za-ložnik T. R. Smith so pričali v prid Petroniusu in se zgražali, da je kaj takega danes še mogoče. Razprava še ni končana.

Sodnijski proces proti delavkam

Izvolile so si ječo mesto denarne kazni

Nazareth, Pa. — (F. P.) — Osem unijških delavk, ki so bile obtožene piketiranja pred tovar-no Nazareth Hosiery Co. in a tem kršenju sodnijske prepove-di, se je odločilo, da rajši gredo v zapor, kot pa da bi plačale denarno globo, ki jo je določil sodnik.

Josephine Kazcor, unijaska or-ganizatorica, je takoj po priho-dju v ječo odšla na glavnino stavko, da tako prisili oprostite-voj svojih tovarišic iz zapora. Serif Snyder je bil nejevoljen valed trmoglavosti delavk. Sod-niku je dejal, da je stavkaricam obljubil oprostitev, ako se bodo vrnila na delo v tovarno, v ka-teri je bila napovedana stavka, toda one niso hotele ničesar ali-kati o tem. Snyder sedaj zahteva, da okraj Mecklenburg plača stroške sodnijskega procesa pro-ti obtoženim stavkarjem.

Sacco-Vanzettijev umor spel straši

Revija "Liberty" razpisala na-grado za najboljšo rešitev "misterija"

Boston, Mass. — (F. P.) — Visoka družba v Bostonu je bila vznemirjena, ko je čitala v lokalnih časopisih oglasi za raz-pisje nagrado v vsoti \$10,000 za najboljšo rešitev zagonetke u-mora, radi katerega sta bila Sacco in Vanzetti obsojena v smrt na električnem stolu. Za to družbo je bilo vprašanje že rešeno, ko je predsednik Lowell iz Harvard univerze in njegova preiskovalna komisija izrekla odločilno besedo o krivdi umora, nakar je sledila eksekucija.

Zaeno z gornjo nagrado "Li-berty" razpisuje drugo za solu-cijo bombnega napada v Cali-forniji, katerega je bil obtožen Tom Mooney, ki se še danes nahaja v zaporu San Quentin. Predzrost revije, ki je pri-nešla Sacco-Vanzettijev slučaj zopet na površje, ne ugaja bos-tonski eliti, ki bi najrajši poza-bila na afero, katere je povzro-čila nešteto komentarjev v de-lavskih in liberalnih krogih po vsem svetu in ki so še danes pre-pričani o nedolžnosti žrtev raz-redne justice.

Hindenburg podpisal Youngov pakt s težkim srcem

Berlin, 14. marca.—Predsed-nik Hindenburg je včeraj pod-pisal Youngov reparacijski na-črt, ki znači izpraznitev Pore-nja in prvič po vojni je zdaj Nemčija prosta vsake tuje kon-trole. Hindenburg je rekel: "S težkim srcem, toda z zavestnim premislekom podpisem Youngov načrt, čeprav mi toliko mojih prijateljev nasprotuje. Načrt je težko breme za nas, vendar pa pomeni edino pot napredka, o-svoboditve in rekonstrukcije za Nemčijo."

DEVETI PLANET ODKRIT V NAŠEM OSOLNČJU

Ameriški astronomi v Arizoni izsledili nov svet, ki je večji kot Jupiter

Flagstaff, Arizona. — Ameri-ški zvezdoznanci so 13. marca naznanili, da so med opazova-njem s tukajšnje zvezdarne od-krili deveti planet v našem o-solnčju. Novi svet se nahaja z-u-naj Neptuna in po prvem domne-vanju je največji v naši planet-ski družini. Doslej je bil Jupiter največji. Tako naznanja dr. Sil-pher, ki pravi, da je bil novi pla-net prvič opažen 21. januarja t. l. na ekstremno delikatni fo-tografski plošči s pomočjo 13-palčnega teleskopa. Dr. Perci-val Lowell, ameriški astronom in ustanovitelj tukajšnje zvez-darne, je še leta 1906 zaslutil, da mora biti še eden planet, pa je matematično določil mesto, kjer se mora nahajati. Nato so ga is-kali astronomi vsa sveta ne-prestano, a šele zdaj se jim je posrečilo.

Novi planet, ki še nima ime-na, je neviden a prostim očesom valed velike oddaljenosti. Nje-gova daljavo od naše zemlje je 45-krat večja kot je daljava zemlje od sonca. Novi planet je 1200-krat večji kot zemlja. Po računu astronomov v Flagstaffu se mora nahajati 3,839,000,000 milj od sonca. Naša zemlja je 93 milijonov milj od sonca. Orbit ali krog okoli sonca novega pla-neta je tako ogromen, da planet potrebuje 288 let, predno naredi pot okrog sonca, kar naredi zemlja v enem letu.

Osmi planet Neptun po vrsti od sonca je bil odkrit leta 1846. Nahaja se 2769 milijonov milj od sonca in potrebuje 166 let, da obkroži sonce.

Ostali planete od sonca pro-ti novemu svetu so: Merkur, od-daljen 36 milijonov milj od son-ca in manjši kot zemlja; Vene-ra, oddaljena 66 milijonov milj in brez malega tako velika kot zemlja; naša zemlja, 93 milio-nov milj; Mars 142 milijonov milj in manjši kot zemlja; aste-roidi: velika množica malih pla-netov; Jupiter, oddaljen 485 mi-lijonov milj in približno tisoč-krat večji od zemlje; Saturn, 890 milijonov milj in veliko večji; Uran, 1800 milijonov milj in veliko večji. Omenjene daljine od sonca so srednje, to je, ka-dar je planet v vrsti z zemljo in solncem.

Veraka gonja podžiga protiverakno gonje v Rusiji

Velika ateistična kampanja or-ganizirana za 16. in 19. marca.

Moskva, 14. marca.—Protiso-vjetska veraka gonja, katero vo-dijo rimski papež in protestanti, je izzvala povečano protiverakno kampanjo v Sovjetski uniji. Or-ganizacija "bežbožnikov" na-znanja, da sta dneva 16. in 19. marec, ki so ju določili angličani in katoličani za splošno molitve-no akcijo proti boljševikom, ob-enem dneva intenzivne kampa-nje proti cerkvam v Rusiji. V vseh ruskih mestih bodo velike demonstracije s sežiganjem iko-nov na glavnih trgih, zapiranjem cerkva in snemanjem zvonov. Ateisti so v ta namen organi-zirali šolarje in dijake, med kate-rimi bo več kot polovica mladi-ne ženskega spola.

Listi poročajo, da je bilo v Ba-jenovu te dni sežganih 12 va-gonov svetih podob in vse cer-keve so bile zaprte. V Tulu so za-prli enajst cerkva in sneli vse zvonove. V načrtu so posebni antireligiozni filmi za otroke in programi na radio.

Odkritelja zdravila proti raku pred senatom

Washington, D. C. — Dr. Coffey in dr. Humber iz San Franciscu, ki sta odkrila se-rum proti raku iz adrenalne ovčje žleze, sta 13. marca pred senatnim odsekom za trgo-vino apelirala, naj zvezna vlada pomaga pobijati raka. Zdrav-nika sta izjavila, da njun se-rum je še vedno v stadiju eksperimentiranja, toda do danes sta že ozdravila 1300 bolnikov, ki so jih drugi zdravniki zavrgli kot ne-ozdravljive.

Swoboda zboro-vanja v Ameriki

Kršenje civilnih svobodčin je postalo nekaj navadnega

New York. — (F. P.) — Ka-ko se kratko ustavne pravice državljanom, je razvidno iz po-ročil Unije za ameriške civilne svobodčine. Poročilo vsebuje opis dogodkov v zvezi z indu-strijskimi spori v raznih drža-vah. Severna Karolina ima v prošlem letu prvenstvo v tlač-nju pravic, ki jih garantira ameriška ustava svojim državljanom, nato sledi Pennsylvani-ja, Južna Karolina in nekatere druge države na jugu. V Severni Karolini, ki je bila pozorišče številnih stavk v tekstilni indu-striji, je bilo v prošlem letu ubitih sedem delavcev, 24 ranjenih, osem ugrabljenih in devet obso-jenih na težke zaporne kazni, ker so sodelovali pri aktivnostih v upornem gibanju delavstva.

V državi Pennsylvaniji so bili trije komunisti obsojeni v več-letno ječo na obtožbo, da so kr-šili zakon proti kriminalnemu sindikalizmu. Edini dokaz proti njim je bil, da so prirejali tajne sestanke in da je policija, ki je preiskala njihova stanovanja, našla radikalne tiskovine. Ta obsodba komunistov je bila prva od l. 1924, ki je imela za seboj politično ozadje.

Boston, Philadelphia, New York, Detroit in Los Angeles so mesta, v katerih policija najhu-je nastopa proti svobodi govora in zborovanja. Boston je znan tudi radi cenzuriranja knjig in država Pennsylvanija valed po-gostih napadov na svobodo go-vora. Newyorška policija je v prejšnjem letu razbila 43 delav-skih zborovanj in shodov.

Unija za ameriške civilne svobodčine je v večina slučajih vlo-žila tožbe proti kršiteljem pravice, ki jih garantira ustava, svo-im državljanom.

NEUSMILJEN SODNIK

Družino brezposelnega delavca je izgnal iz mesta

Denver, Colo. — (F. P.) — Ka-ko sodišča nastopajo proti de-lavcem, je razvidno iz dogodka, ki se je odigral pred okrajnim sodnikom.

Pred sodnika R. Browna je bil prignan neki brezposelni delavec na obtožbo, da ne skrbi za svojo družino. Obtožbenec se je zago-varjal, da bi rad skrbel za svojo družino, ako bi našel delo, toda sodnik se ni oziral na njegov go-vor; obsodil ga je v zapor za 90 dni. Ko je delavec ugovarjal, da njegova družina ne bo nič na boljšem, ako bo on v zaporu, je sodnik izjavil, da bo suspendiral kazni, ako delavec s svojo dru-žino vred zapusti Denver v 48 urah.

Delavec je dobil neke staro črpno ffordko in se napotil v o-stri zimi proti državi Nebraska. Na poti se je triletni otrok pre-hladil in oče se je odpravil peš v bližnje mesto po zdravnika. Ko se je vrnil z zdravnikom, je na-šel otroka mrtvega. Neusmiljeni sodnik ni bil ob-tožen umora.

Hoover rešuje londonsko mornarično konferenco

Priporočila koncesije, da velesile vsaj nekaj zaključijo. Upanje na petdržavni pakt in zmanj-šanje mornaric je izginilo

Washington, D. C.—Predsed-nik Hoover je v četrtek prislo-čil na pomoč potapljačih se la-dji mornarične konference v Lon-donu, da reši, kar se še rešiti da. Hoover je telegrafiral ame-riški delegaciji nova navodila z namenom, da se konferenca ne razbije in da petero velesil skle-ne vsaj nekako pogodbo.

Kaj je Hoover priporočil Stimsonu, je še tajnost. Vseka-kor pa so koncesije, ki imajo na-men potlačiti razborito Franci-jo in nič manj trgoglavo Italijo in Japonako, da pristanejo vsaj na gotove omejenosti glede boj-nih ladij, ako že nečajo sprejeti redukcije.

V skrajni sili je Hoover pri-pravljen na pakt z Anglijo sa-mo, če druge velesile odpovejo sodelovanju. Upanje pa je, da bo možno pridobiti še Japonce za tridržavni pakt.

Upanje, da Francija in Italija privolita v redukcijo njenega brodograja, je odšlo po vodi.

London, 14. marca.—Delega-cije na mornariški konferenci se zdaj grupirajo v blokih. Ameri-ško-angelski blok vztraja za re-dukcijo mornaric brez vsakih posebnih garancijskih paktov, dočim so se Francosi in Italijani našli v nasprotnem bloku. Ja-ponec še daleč na plotu; ne vedo, na katero stran bi se obrnili, to-da znamenja so, da se prej pri-druži francosko-italijanskemu bloku kakor ameriško-angelske-mu.

Briand, vodja francoske dele-gacije, se je toliko ohladil, da zdaj ne miali več pobegeti do-mov. Pravi, da še ostane v Lon-donu.

ŽRTVE INDUSTRIJSKIH RAZMER

V industrijah države New York je bilo v mesecu januarju u-bitih 235 delavcev

New York. — (F. P.) — Indu-strijska vojna tirja svoje žrtve. V mesecu januarju je bilo ubitih pri delu 235 delavcev. V tem številu so vključene tri ženske in pet dečkov. Delavci so zapu-stili 121 vdov in 138 otrok, ki bodo sedaj odvisni od podpore iz državnega odškodninskega sklada. Poročilo državnega de-lavskega departmanta nadalje govori, da je bilo v istem mese-cu poškodovanih več kot tisoč delavcev in delav v industrijah države New York. Število smr-tnih nesreč in poškodb se je pre-cej zvišalo od meseca decembra prejšnjega leta.

Porast nesreč vzporedno z naraščanjem brezposelnosti po-meni, da se kompanije manj bri-gajo za varstvo delavcev v času industrijske depresije. Tudi de-lavci, ki so v strahu, da bodo od-slovljeni od dela, bolj hite pri delu v slabih časih in tako sta-vijo svoje življenje v nevarnost.

Največ nesreč zaznamuje je-karska industrija in takoj za njo kemikalna.

Nova povodenj ogroža Francijo
Pariz, 14. marca.—Silno de-ževje in naglo tavanje snega v Pirenejskih gorah povzroči novo povodenj v južnozahodnem delu Francije, ki je lahko tako kata-strofalna kot je bila zadnje dni, ko je čez 500 oseb izgubilo živ-ljenje ob reki Garonne. Prebi-valci beže iz ogroženih krajev. Pariški listi pišejo, da edina od-pomoč proti poplavam v onih krajih bi bil kanal, ki bi spojil Atlantski ocean s Sredozemskim morjem.

Angloška delavska vlada zmagala v zbornici

Liberalci še ne marajo volilne bitke pa so podprli laborite proti torijem

London, 14. marca.—MacDo-naldova delavska vlada je sihoči odbila torijski napad na svojo predlogo o reorganizaciji pre-mogovne industrije in napove-dane nezaupnice in poraza vla-de ni bilo. Lloyd Georgovi libe-ralci so se ustrašili novega vo-lilnega boja, ki bi prišel prihod-nje poletje, če bi laboritska vla-da padla, pa so glasovali z de-lavskimi poslanci vred proti to-rijem. Glasovanje je izpadlo 308 za vlado in 235 proti. Mac-Donald je torej imel 73 glasov večine.

Newyorška policija in brezposelni delavci

Nastop policije je pokazal, da se vračajo razmere slične onim iz l. 1920

New York. — (F. P.) — Po-licija na konjih in motorekljih je navalila na kakšnih 50,000 oseb broječo množico, ki se je udeležila demonstracije proti brezposelnosti. S svojo brutal-no taktiko je povzročila izgre-de, ki so bili največji v zadnjem desetletju.

Od časa, ko je Palmer, justič-ni tajnik v Wilsonovem kabine-tu, dal povod za napade na zbo-rovanje radikalnih delavcev, ni New York še videl takega histe-ričnega navala na delavce kot je bil zadnji. Mestna hiša je obila zaprta na dan demon-stracij in okoli poslopja so bile po-stavljene policijske straže, obo-rožene s strojnimi puškami in bombami, ki povzročajo solze. Štiristo policajev je stražilo po-stajo Grand Central železnice in Wall Street je zavaroval svo-je finančne institucije z močno stražo, ki je bila sestavljena iz privatnih detektivov, katere jim je preskrbela Burnsova a-gentura.

Množica je bila mirna, dokler ni policijski komisar Whalen odredil navala na demonstrante. Mečansko časopisje je že zgo-daj v jutro pisalo o izgrelih, akopprav je bila množica brezpo-selnih delavcev mirna. Ko so bile demonstracije končane, je prav isto časopisje trdovratno molčalo o postopanju policije, ki je na ta dan zopet pokazala svojo brutalnost.

Slab ekonomski položaj v Avstriji

V državi, ki šteje okrog šest mi-lijonov prebivalcev, je skoro trileto tisoč brezposelnih

Dunaj. — (F. P.) — Število brezposelnih v Avstriji je kon-cem januarja naraslo na 286,365 in voditelji organiziranega delavstva apelirajo na kancelrja Schoberja, naj država prevzame financiranje javnih del, da se tako omili položaj. Nadalje za-htevajo, naj vlada podvzame strogo postopanje napram delo-dajalcem, ki slijo delavce, da morajo delati več kot osem ur na dan, kar je v nasprotju z dr-žavnimi zakoni. Opozarjajo tudi na kršitev zakona, ki prepovedu-je importacijo delavcev iz drugih držav.

Strokovne unije so se po svo-jih zastopnikih izrazile, da so voljne nuditi kooperacijo vladi pri rehabilitaciji ekonomskega sistema v Avstriji, čije prebival-stvo se še do danes ni opomoglo od posledic versalske pogodbe, ki je razkosala nekaj mogočno državo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Združeno državo (vseeno Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrti leta; za Chicago in Kanado \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Canada \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Čene oglašev po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s urednikom: PROSVETA, 2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo, na primer (Feb. 28-29), poleg vsakega imena na naslovni strani, da vam je s tem dnevno plačilo naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

139

Umazana igra

Prosveta je včeraj povdarila, da pravica svobode govora, tiska in zborovanja velja za komuniste kakor za vse druge. Ta pravica jim gre po ustavi in kjerkoli jim policija krati to pravico, jim dela krivico.

S tem pa ni rečeno, da Prosveta odobrava taktiko ameriških komunistov. Ne vse dotlej, dokler bo to taktika otročaje, izlivačev in navadnih pretepačev. Dogodki zadnjih dni so pokazali, da nekateri komunistični prenapetosti — vsi niso taki — hočejo imeti spopade s policijo in ponekod, kjer jim niso kazali, so jih izzvali.

Tak slučaj je bil v Milwaukeeju. Razumljivo je to. Tam je socialistični župan in komunistična taktika je, da se ta župan — in vsak socialistični župan ali javni uradnik — omeči z blatom. Milwaukeeški župan je komunistično-dovolil svobodne demonstracije po mestu s pogojem, da morajo biti mirne, dostojne in množice ne smejo nikjer zapreti prometa na ulicah.

To je bilo dovolj pošteno. Milwaukeeški župan Hoan niti nihče drugi ne bo dovolil razgrajanja in pretepanja na ulicah. Saj tudi sovjeti v Rusiji ne dovoljujejo tega v — Rusiji.

Ampak komunisti — mnogo jih je prišlo iz Chicago — so hoteli na vsak način imeti "trouble", da bodo potem lahko napadali socialistično upravo, češ, da ni nič boljše od kapitalističnih. Nalaze so zapeljali množice na trg pred mestno hišo, zaprli promet in začeli izstati socialiste. Na drugi strani so imeli zavestnike, ki so tudi komaj čakali na nekaj takega. To so milwaukeeški župan in socialistom sovražni listi, ki so hoteli zatrobiti v svet, da je župan zakrivil izgrede, ker je dovolil demonstracije. Komunistični voditelji so uspeli in njihovi reakcionarni zavestniki so uspeli. Pred mestno hišo je nastal pretep in policija — ki ni pod kontrolo župana — je napadla demonstrante in jih par ducatov odvela v zapor.

Komunistični listi zdaj vpivajo o "social-policistih" v Milwaukeeju in slikajo sebe za velike mučenike in žrtve "izdajalskih in prodanih" socialistov. Smola za nje je, ker milwaukeeški sodniki, ki seveda niso socialisti in nad katerimi nima župan Hoan nobene kontrole, zdaj grdo postopajo z aretiranimi komunisti; naložili so jim visoko kavejico in najrajši bi jih kaznovali kot največje zločince za — malenkost, katero so si sami izvolili. Dolžnost milwaukeeških socialistov je, da zdaj te ljudi branijo, da jih komunisti najzlobnejše napadajo in se lažejo o njih.

To je umazana, podla igra brez primere. A dolgo ne pojde ta igra. Delavci vendar niso tako zabiti, da bi ne videli in ne spoznali, kje je poštenost in pravičnost.

Umazano komunističnih razdiračev se je pokazala tudi v nekem drugem slučaju. Alex Howat, vodja rudarjev iz Kansasa, kateremu ne more nihče na svetu očiti, da ni bil do danes v vseh bojih poštenjak od nog do glave, je lani nekaj časa flirtal s komunisti. Takrat je bil pri njih "veliki borec in revolucionar". Kakor hitro jih je pa spoznal in jim obrnil hrbet, so ga takoj začeli napadati z "delavskim izdajalcem in aleparjem".

Howat je te dni na konvenciji rudarjev v Springfieldu dejal: "Dokler sem bil s komunisti, so mi ponujali predsedništvo svoje rudarske organizacije, National Miners' Union; kakor hitro sem se pa ločil od njih, sem bil takoj izdajalec, kruk in lopov."

Ta taktika ne more trajati dolgo, absolutno ne more. Poštenih delavcev ni mogoče vleči za nos dolgo časa.

Pred par dnevi je krščansko čikaško mesto pokopalo spet enega svojih gangsterjev, Johna Oberto, po stari pompozni navadi. Pokopan je bil na katoliškem pokopališču Svetega groba v srebrni krsti, ki je stala \$15,000. Pokopan je bil poleg gangsterja Big Tim Murphya, ki je bil tudi ustreljen in čigar vdovo je potem poročil.

Pokopališče Svetega groba je dovolj veliko. Upajmo, da je tam dovolj prostora tudi za ostale irske, italijanske in poljske gangsterje v Chicago.

Glasovi iz naselbin

Kako "Amer. Slovenec" bluffa javnost

Chicago. — "Amer. Slovenec", čigar pomožni manager se je čez noč prelevil v "Slovensko Radio Družbo v Chicago" potem, ko mu je radiopostaja čikaških delavskih unij odpovedala najetje radi neunijskega znanja lista, se vedno bluffa slovensko javnost v Chicago in Ameriki sploh s svojim trikrom.

V četrtek je "Amer. Slovenec" poročal na prvi strani, da "vseled prezaposlenosti ne more več voditi radioprograma in zato je prepustil program "Radio družbi". To je bila laž. Zakaj ni poročal resnice, da mu je bila radiopostaja odpovedana? Zakaj ni povedal resnice, da sploh ne sme več kot neunijski list na delavsko radiopostajo?

Dalje je "Amer. Slovenec" poročal, da je nova "Radio družba" povabila vse slovenske liste in celokupen narod v Chicago na sodelovanje. To je bila druga laž. Upravitelj radiopostaje WCFM, Franklin C. E. Lundquist, je informiral uredništvo Prosvete, da je on zahteval, da morajo "Slovenian Broadcasters of Chicago" prej pridobiti vse ostale liste in stranke v mestu za svojo akcijo, predno dobe postaja za sobotni program. Kateri list so pridobili? Prosvete že ne in Proletarca tudi ne — kljub temu so poročali upravitelju postaje, da so vsi slovenski listi v Chicago takoj obljubili sodelovanje. Tako se nabuffa in nalaže upravitelja! S to lažjo so dobili postajo za noč; drugače bi je ne bili dobili.

Zakaj "Amer. Slovenec", katoliški list in ljubitelj resnice (!) ni poročal resnice? Zakaj je poročal laž? Kje je katoliška moralna pri tem listu?

(Kljub temu priporočamo čitateljem Prosvete v Chicago in zunaj po deželi kakor daleč doseže delavska postaja WCFM, da nočjo poslušajo g. Banovec, ki bo pel tamkaj. G. Banovec ni kriv intrig in manevrov onih nizkotnih krogov, ki so nasprotovali njegovemu prihodu v Ameriko.)

Sodruhu John Juvancu v slovo!
Milwaukee. — S težkim srcem vzamem pero v svojo roko, da Ti dragi John, vrl sodrug in moj večletni prijatelj, napišem nekaj vrst v slovo Tvojega ranega odhoda iz življenja — v grenko slovo, ki Ti je bila dne 26. feb. po nespremenljivem zakonu Narave pretrgana nit življenja za vedno!

Nemila vest, da si moral oditi iz naše srede je tako hitro, me je, kakor tudi vse Tvoje poznanec in somišljenike, globoko pretresla in zbolela. Zgruba Tebe, dragi John, naš zvesti sobrat in neumornom sodrug v delavskih vrstah, je zelo velika! Ti, ki si vedno trdno in neustrašeno stal v prvih vrstah delavskega boja, Ti, ki si bil tako vztrajno aktiven od rane mladosti do končnega izhida, kot pravi socialist iz principa, si sedaj padel v prerani grob. Zato je zgruba Tebe tem bridkejša in nena-domestljiva.

Toda, dragi John, Tvoje delo bo živelo po Tvojih somišljenikih, mi hočemo nadaljevati kjer si omagal Ti. Tvoje prepričanje je nam v ponos, Tvoj spomin nas bo spodbujal in blazil našo globoko bol, nad izgubo Tebe, naš brat in tovariš!

Grenka je bila Tvoja zadnja pot, na kateri smo Te z bolečim srcem spremljali, tužno Ti je zasvirala godba "Marseljezo", katero si tako rad poslušal, kot zadnji častni izkaz, kar si ljubil v življenju. Predno smo Te prepustili usodi matere Narave, se je v kratkih in živih besedah orisalo delovanje, trpljenje in potek Tvojega proletarskega življenja. Prvi govornik, Tvoj dobri prijatelj S. Pollo, tesno soroden Tvojemu prepričanju, se je goslovil z v srce segajočimi besedami: besede katere zamore zbrati le globoko čuteče srce ob zgubi svojega dragrega prijatelja, besede, ki so vsem navzočim orosile oči. Naj omenim samo zaključni izrek govora, ki se je glasil:

"Tovariš John, zapuščaš nas in odhajaj v zaslužni mir k večnemu počitku, mi pa ob zadnjem pogledu na Tebe obljubljamo, da se bomo vedno s spo-

štovanjem spominjali Tvojega delovanja za dobrobit delavskega razreda, za katerega si Ti posvetil svojo energijo in prosti čas, in da hočemo mi po Tvojem vzoru nadaljevati, dokler ne pride dan, da dosežemo naš cilj, enako pravico za vse ljudi. Mi hočemo, da izgine kapitalistični razred, da preneha tiranija in izkoriščanje delavcev in da se konča razdvojenost potom razlike jezikov in vere med ljudstvi vsega sveta; da zavladajo mednarodno bratstvo in edinstvo, kar je program socializma in pravega mira; to je cilj, kateremu si Ti, dragi tovariš John, posvetil svoje življenje, do katerega si se trudil ugoditi pot katero hočemo mi nadaljevati. Tebi, dragi John, naš tovariš, izrekamo čast Tvojemu spominu in Ti kličemo zadnji pozdrav!

Br. A. Hrast, predsednik društva Sloge št. 16 SNPJ je opisal sliko njegovega življenja in bivanja ter obliko borbe, akcijo katero ga je vodila njegova življenjska pot. Poslovil se je kot sobrat, od družbenega brata, kot sodrug enakega prepričanja, nakar smo se tužno vrtili nazaj vsak svojim življenjskim gremostim nasproti, katerih je vse polno med nami: bednimi proletarci! Christina Moseley.

Malo odgovora

Forest City, Pa. — V Amerikanskem Slovenscu št. 44 z dne 4. marca je izšel odgovor na moj dopis v Prosveti z dne 17. januarja, s podpisom Karl Kovačič, katerega prvi del je domala le prepis mojega. Dvakrat me poziva, češ, ako nisem imel zlobnih namenov, naj kot poštenjak preklehim nekaj. Tu tiči kozel, katerega je treba ostriti. Ker sem poročal resnico, je treba, da jo preklehim, ker sem imel zlobne namene, pravi on, narediti mržnjo do tistih, ki absolutno ne kimaajo z njimi. On tudi pravi, ako sme svojim očem verjeti, da niso šli v cerkev izmed par stotric. Karlo ima pač slabe oči, kajti jaz sem jih videl precejšnje številu.

On tudi omenja, da je računski "straight ticket" \$17.50 ter da je šlo od tega \$12.00 za cerkev itd. Jaz sem pa pregledal račune in nisem nikjer opazil tistih \$12.00. Sicer me nič ne brigajo vaši računi, ampak ker prosite, pa vam moram povedati. Za tistih 50c pa je bila dolžnost duhovna, da bi obvestil ženo o moževi smrti. Duhoven se ravna po kanoničnem pravu, dvomim pa, da bi bilo v njem zapisano, da mora duhoven ženo obvestiti o moževi smrti. Kaj pa misli Karlo s Prešernovim verzom povedati: "Čevlje sodi naj kopitar". Kateri kopitar? Ako se ne motim, so bile te besede napisane nekemu profesorju.

Prvi del njegovega dopisa je takšen, kot pač mora biti dopis katoličana, drugi pa je le katoliško zavijanje. Tu sem prisiljen odgovoriti in ne maram, da bo kdo mislil, da sem napadalec. Gre namreč radi delnic, ki so jih prodajali tukaj katoliški moje — in tudi jaz sem bil njihova žrtev. Prve delnice so bile za povzdigo našega mesta, da se zgradi tovarna za čevlje, kar se je tudi zgodilo. Te delnice so prodajali večinoma katoliški moje vseh narodnosti, socialisti ni bilo pri vsaj akciji niti enega. Da smo pa slednji tudi nekaj delnic kupili, smo to storili zato, ker smo bili uverjeni, da bomo s tem stvari pomagali in ker je bila vsa stvar v dobrih rokah, je enostavno propadla, delničarji pa nismo dobili niti vinarja povračila.

Druge delnice, ki so bile tukaj na prodaj, so bile namenjene za neki zlati rudnik. Teh je bilo skoro bi rekel izključno med našimi rojaki prodanih za ogromno svoto dolarjev. Toda, za božjo voljo, ali Karlo ne vidi, da njih glavni agent nas pelje ravno do farovškega praga? — Tretje, katerih je bilo najmanj prodanih, ki jih on tudi omenja, so bile namenjene Adrij (avna tovarna), katere glavni vodja je bil vse kaj drugega kot socialist. In menda ne bo Karlo trdil, da sta Prosveta ali Proletarec agitirala za Adrijo. Veliko reklame je bilo v ta namen v vam priljubljenih listih.

No, na vse zadnje pa se je Karlo lepo upravljal nad Republikansko združenje in vprašuje po novicah. Spominjam se in celo trdim, da mi je Karlo Kovačič poslal iz San Franciscu pet dolarjev v fond Republikanskega združenja, katere sem tudi odposlal na pristojno mesto, kajti bil sem zastupnik omenjene organizacije, v katere sklad sem tudi sam prispeval precejšnjo svoto, kar pa mi daries ni prav nič žal. Kajti tisti denar se je porabil v svrhe, v katere je bil namenjen. Če se bi Karlo toliko zanimal za napredne knjige in liste kakor se za kanonično pravo, bi lahko videl račune v kakšne namene je bil denar porabljen. Če je bila naša bitka izgubljena, je krivda večina. Tudi kajzer Viljem ni mislil, da bo bitko izgubil, pa jo je.

Seveda se mora nazadnje obregniti naš Korel tudi ob sodruga Etbina Kristana, češ, da je on precejšnjo svoto iz dotičnega fonda nesel v stari kraj. Tu moram povedati, da Etbina Kristan ni nič vzel sam, imel je le mesečno plačo, katero mu je odbor določil in konvencija odobrila, nakar mu je konvencija dala še sto dolarjev nagrade, katero svoto pa je on hvaležno odklonil. Ko pa je konvencija vztrajala, da je on več kot to nagrado zaslužil, je pa pristal, da jo sprejme. Glede ostalih Karlovih trditve, naj se on kar naprej z njimi bje samega sebe. Ako bi bil čital Kristanove govore, ki jih je imel v jugoslovanski skupščini, bi seveda vse drugače sodil. Ker jih pa ni, seveda ni moja krivda, če je on napadno poučen.

Toliko v odgovor. Upam, da mi Karlo ne bo zameril, ker jaz ga imam še vedno za katoliškega poštenjaka, kar sem že večkrat naglašal privatno.

Frank Ratale.

Brezposelnost in demonstracije

Milwaukee, Wis. — Dne 6. marea so bile v tem mestu demonstracije brezposelnih delavcev. Kakor poročajo listi, so komunisti vodili demonstrante. Dosegli niso drugega kakor razočaranje in nekaj aretacij. Župana Hoana so vprašali, če smejo korakati po ulicah. Župan jim je rekel, da mirne demonstracije niso zabranjene, ne smejo pa ovirati uličnega prometa. Komunisti pa niso upoštevali županovega nasveta in prišli so v konflikt s policijo, ki je demonstrante razpršila in nekaj jih je poslala v zapor.

Zdaj pa pojdemo z našo mislijo malo globlje in premišljujemo, kaj take demonstracije koristijo brezposelnim delavcem. Meni se vidi, da nič ne koristijo in najbrž še škodijo. Ako se ne motim, je večina teh demonstrantov volila Hooverja ali Smitha pri zadnjih volitvah — in tisti kandidati, ki so za nje glasovali in ki so bili tudi izvoljeni, so danes največ krivi, da so njihovi volilci brez dela.

Na newyorški borzi je počilo in pok je bil tako močan, da zdaj odmeva po vsej Ameriki, delovno ljudstvo pa najbolj občuti ta polom. Iz tega se lahko najboljši učimo, koliko važnosti je politična moč. Delovno ljudstvo bi si lahko prisvojilo politično oblast, če bi hotelo slediti pravim delavskim voditeljem, ki ga uče, naj se delavci organizirajo v socialistični stranki. Ko bi ta stranka zmagała, bi res bila velika zaščitnica delovnega ljudstva. Zato pa bogati ljudje, ki zagovarjajo svoj kapitalistični sistem, odvrčajo delavce na vse pretege od prave stranke.

Pri zadnjih predsedniških volitvah smo imeli delavci dobrega kandidata, Normana Thomasa. Njegova, to je socialistična platforma je bila velikega pomena za delovno ljudstvo te dežele. Takrat so imeli delavci Amerike najlepšo priliko demonstrirati proti brezposelnosti in drugim krivicam! Ali so? Kaj pak! Pomagali so izvoliti Hooverja in dali milijone glasov Smithu, medtem ko je Thomas prejel sramotno malo glasov. Če bi bil on izvoljen, bi najbrž ne bilo sedanje krize. Danes pa delavci demonstrirajo po mestih in jih dobivajo s policijskim kolekom po glavah. To imajo! Kakor so volili, tako so dobili! In zdaj se samo smejejo pri pametnih ljudeh.

Morda bodo prihodnjič drugače volili. Morda... Čas bi že bil. Jos. Ule.

Smrt rojaka

N. S. Pittsburgh, Pa. — Tu je umrl Ludvik Poljanec, star 62 let in doma iz St. Jerneja na Dolenjskem. Pred šestimi meseci mu je umrla žena. Tukaj sta zapustila enega sina in v stari domovini eno hčer Justino. Pokopan je bil na St. Nicholas pokopališču. Ranjki ni spadal k nobenemu društvu, dasi jih je dovolj in vsake vrste v Pittsburghu. Rojaki, tu imate zopet vzgled, kako so nam potrebna podporna društva. — A. Zidanšek.

LJUDSKI GLAS

Svobodna beseda članov S.N.P.J.

Še o demokraciji

Detroit, Mich. — U Prosveti br. 48. od srede 26. febr. izšao je uredniški članek pod naslovom "Demokracija..." Dopis počima sa riječima: "Yes — o demokraciji bi se lahko govorilo celo večnost z ljudmi, ki dlake cepijo in žonglirajo." Iz toga je razvidno, da je na gl. urad moralo stiti više dopisa, koji su razpravljali o uredničkom članku u Prosveti br. 36. od 12. febr. "Kakšno demokracijo hočete?" Pošto ali od 12. febr. do 26. febr. u koloni "Ljudski glas" u urednom broju Prosvete nije izšao nijedan dopis, koji se bavio opisanjem demokracije, se daje zaključiti, da je gl. urednik iste dopise jednostavno bacio u koš ili ih moguce preko polovice konfiscirao i tako iznakažene i osakaćene uvratio u dnevnik Prosvetu, da tako osmeši i izazove dopisnike.

Gl. urednik u istom članku od 26. febr. veli dalje: "Point članka u Prosveti z dne 12. febr. je bil, da bi bila anarhija, ne pa demokracija, če bi čikaški člani lahko govorili na sejah gl. odbora." I o tom bi se dalo govoriti. No dopustimo, da je tako. Zašto je ali gl. urednik u svom uredničkom članku (Prosveta br. 36 od 12. febr., stavio naslov: "Kakšno demokracijo hočete?" Te niže dole u članku pitaanje: "Kaj je demokracija?" pa odgovor: "Demokracija je u bistvu vlada večine ljudstva. V našem slučaju vlada večine aktivnog članstva."

Dali se uredniku neimenovanog slovenskog lista nije moglo odgovoriti u drugom stilu, ako je glavni point bio samo, da se razjasni zašto se čikaški člani ni mogli dati govoriti na glavnoj seji, ili je moguce, urednik neimenovanog slovenskog lista sam član jednote i pozna je pravila jednote, te izlazi s takim dopisima, da omogući gl. uredniku Prosvete izlaziti s takim izazivačkim dopisima.

Ali dali gl. urednik u istinu vjeruje, da većina aktivnoga članstva u jednoti sačinjava u bistvu većinu članstva jednote, li ta većina aktivnog članstva sačinjava u bistvu samo 10. posto članstva, koja ima uzase gl. upravni i izvršujući odbor sa celim finansijskim sredstvima jednote i sa glasilom Prosvete, s kojim se stvara javno mnjenje u i izvan jednote?

Što imaju značiti riječi u 36. br. Prosvete u uredničkom članku u četvrtom stupcu odzodol? "Zlasti niso zadovoljni oni, ki so bili nekoč v večino, a so se sami porinili v manjšino. Ti bodo vedno in vedno znali povedati o kakih "krivicah" in "mašini". Dali to ima, da zpač, da su većinom oni člani nezadovoljni, koji su nekad bili s onom takozvanom lojalnom većinom aktivnog članstva, pak su pristupili uz bistvenu većinu neaktivnog članstva kad su vidili, da po njihovom mnjenju rad većine aktivnog članstva ni demokracičan?

Što znače nadalje riječi u trećem stupcu odzodol u istom članku: "Edina nesreća z nami je, ker je še dosti članov, ki demokracijo ne razumejo, drugi člani, ki so dovolj inteligentni, da bi lahko razumeli — pa dajejo potuho prvim. To je naša slabost, ki lahko vsem skupaj naredi veliko škodo."

Dali to znači, da je to škodljivo, ako člani, koji su dovoljno inteligentni, da razume što je demokracija, pristaju uz onu bistvenu većinu, koja to nerazumije, sa namjerom, da im istu razjasni i da bi to moglo škodovati svima.

Nick Rettich.

član društva št. 121.

Dr. S. Gregory,

ravnatelj newyorške psihiatrične klinike:

Ali so duševne bolezni ozdravljive?

Ker pomeni duhovno zdravje za človeka neskončno več kakor telesno, je počasni klinični razvoj na tem polju v velikem nasprotju z napredkom, ki so ga drugod že dosegli. Toda če bi bili gledali lažje duhovne bolezni že od nekdaj v leti luči kakor telesna obolenja, bi bila tja za lažje zdravljenje že davno pripravljena in mrka tragičnost umobolnosti bi že davno izgnila, ker bi bila dana možnost popolnega okrevanja.

Kriva domneva, da bolezni na umu niso v nikaki zvezi z ustrojem telesa, je prav tako pripomoga k predsodku, da jih je treba skriti pred svetom. Dejstvo pa je, da so bolezenske motnje možganov, ki so izvor duhovnega dela, prav tako fizične prirode, kakor obolenja drugih telesnih organov, na primer srca, jeter, obisti itd. Zato smemo o obolenjih na duhu ali na živcih prav tako govoriti kakor o obolenjih jeter, srca ali obisti, kadar ti organi ne opravljajo več svojih funkcij tako kakor prej.

Vsi organi telesa z živčnim sestavom vred delujejo v soglasju. Motnja ali nered v duševnih funkcijah vpliva tudi na telo. Prav tako bomo pri boleznih telesa ugotovili reakcijo na duha. Funkcije telesa in duha so v tesnih in medsebojnih odnosih in medsebojno odvisne druga od druge. Jasen in prepričevalen dokaz za to, kako učinkujejo duševni konflikti na fizično počutje telesa, so nam živčni pretresi, ki so jih vojaki doživeli med vojno, kadar so morali vzdržati hud artiljerijski napad. Duševni boji, bojazen in strah so v takih primerih ostavili svoje sledove celo na telesu. Tako so nam znani primeri ohromenja posameznih udov, oslepljenja, oglušena, jecljanja itd. Kadar je vzrok, ki so rodili te motnje (t. j. bojnega ognja), nestalo, so prestale tudi telesne bolezni ali se vsaj znatno ublažile. Nikakega dvoma ni, da izvira mnogo telesnih ilh iz duhovnih motenj, a bolnik, da pogosto niti zdravnik se tega ne zave. V to svrhu štejemo dolgotrajne telesne napake, ki jim zdravniki ne vedo leka, a ki vendar v nekih okolišnih čisto nena-doma izginejo.

Vloga, ki jo je dedičnost igrala pri duhovnih obolenjih, so žal zelo precenjevali. Res je sicer, da neka vrsta nevrotične infekcije v posameznih rodbinah prevladuje, a ne bolj, kakor nagnjenje za nekatere telesne bolezni, ki jih v tistih rodbinah srečujemo, kakor na primer za sušico ali bolezni na obistih.

Toda treba bi bilo imeti na umu dejstvo, da bolezen sama ni dedična, nego samo organska inferiornost. Bolezni pa se je moči ogniti, če se ravnamo po temeljnih higijenskih pravilih. Ravno ista je pri duševnih boleznih. Saj je akoraj ni družine, pri kateri ne bi našli te ali one duševne ali telesne bolezni v direktnem ali indirektnem kolenu, toda pri boleznih na umu in nervoznostih motnjah so ljudje to dejstvo vse preveč precenjevali. Vsekakor drži, da je pogosto, če nimamo opravka s hudim kršenjem zakonov duhovne higijene, moči odpraviti nevrotično infekcijo — prav tako kakor telesne bolezni.

(Dolje prihodnjik.)

NESLANA DIJETA ZA TUBERKULOZNE

Pred nedavnim časom je mnogo pisalo različno časopisje o uspešnih neslane Gersonove dijetete pri tuberkulozi. Sedaj se pa javljajo v različnih strokovnih zdravstvenih časopisih zdravniki, ki niso imeli vrljub najskrbnejše izvedbe zdravljenja z neslano dieteto nobenih uspehov. Tako piše ta n. pr. Dr. Apitz v "Deutsche Medizinische Wochenschrift" in Dr. Pisk v "Wiener Medizinische Wochenschrift". Dr. Apitz pravi: Mi — kakor tudi mnogi drugi zavodi — smo metodo zdravljenja pljučne tuberkuloze z dieteto opustili (misli namreč neslano dieteto), ker je pri najskrbnejši uporabi popolnoma odpovedala. Pogosto prihajajo bolniki, ki hočejo biti zdravljeni samo z neslano dieteto, vsako drugo zdravljenje pa kot zastarelo odklanjajo. Ti slučajni se množijo posebno v poslednjem času pod vplivom žalostne reklame v dnevnem časopisju za ta način zdravljenja itd. Isto poroča o neuspehih Dr. Pisk iz Dunaja. Kakor izgleda, zopet eno razočaranje več v medicinskem svetu.

Ameriško življenje

107.

Popolni gentleman!

Mrs. Kate Brodie je povedala svojemu staremu, da ima Grossman, trgovec s čevlji, novega komija, ki je najuljudnejši prodajalec, kar jih je še videla, skratka: perfektni gentleman. Prodaj ji je par čevljev, ki so izvrstni. In kako hitro je šlo! Prvi par, ki ga je vzel a police, se je prilgel nogi kakor bi ga uili. Niti ni bilo treba izbirati in zapravljati časa. In komij se je lepo smehljaj in pri odhodu ji je rekel: "Pa še pridite!" Seveda pride, zakaj pa ne...

Drugo jutro se je premislila, ko je čitala časopis. Pet minut prej, predno je ona stopila v prodajalnico, so prišli tja trije roparji, ki so porinili lastnika in njegovega pomagala v zadnjo sobo. Dva sta tam pobrala vse denar, tretji je pa stal na straži v prodajalni in igral komija, ko je prišla čenska kupit čevlje. Prodaj ji je dobre čevlje, vzel denar in ga izročil tovarišema. Nato so vsi trije mirno odšli.

Vesti iz Jugoslavije

ZOPET REDUKCIJE RUDARJEV V RUDARSKIH REVIRJIH

Trboveljska premogokopna družba ustavlja delo, češ, da ni naročil

(Izvirno iz Trbovelj.)

Trbovlje, sredi februarja. Proletariat, ki je zaposlen v rudnikih po Slovenskem, je resnično v vedni nevarnosti za svoj hruh. Pride in poteče 14 dni v miru, morda tudi mesec, in že so zopet aktualne vesti o vednih napovedanih odpustih in redukcijah. To se ponavlja skozi zadnjih 5 oz. let v Zagorju, Hra. gniku, Trbovljah, Kočevju in Mežiški dolini. Vedno strah pred brezposelnostjo, ki v zmiranju naše rudarje, ki so že itak sedaj slabo plačani in komaj prehranjeni svojo rodbino. Velika redukcija pred leti, ki je imela za posledico, da se je toliko izselilo naših rudarjev v Nemčijo, Francijo, Holandsko in Belgijo, ni še vedno spametovale naša — odlična "rodoljubna" kroge, ki vpeljujejo po narodov okrepitvi in goje naraščanje prebivalstva.

Se hočejo in ljudstvo se mora izseljevati. Trboveljska premogokopna družba, ki je lastnica velikih premogokopov v Sloveniji, ne ukrene proti brezposelnosti ničesar. Kadar odpadejo naročila, takoj — izvrši kratak proces, na oziroma se na socialno stran, niti na narodno stran našega revnega proletariata. Redukcija, odpusti, praznovanje! Dela se samo po pet dni v tednu. Dela ni. Naročil ni. Živeti pa se mora. Izredno dobra konjunktura premogovne industrije v letu 1929 je imela za posledico, da so rudarji kolikor toliko bili vedno zaposleni. Letos pa, ker je izredno lepa zima in takorekoč brez pravega in velikega mraza, je prodajni trg postal manjši in možnost kupčije minimalna. Naročila za premož so sploh padla, ker se je država in druge institucije predčasno v jeseni založila s kurivom. Zaloga premoga so ostale neizpraznjene in nakupnih je veliko število vagonov. Industrija ne naroča, prav tako ne železnica, niti ne privatniki. V industriji je nastala poleg tega tudi mala stagnacija, ker računajo s spremembo carinske tarife in čakajo zaključkov iz mednarodne carinske konference. Dobro lanskoletno konjunkturo je nasledila letos težka kriza, ki ima svoj izvor tudi v redukciji.

Gospodje od Trboveljske premogokopne družbe so že v januarju uvedli po en prost dan v tednu. Sedaj se dela v vseh rudnikih brez izjeme samo po pet dni v tednu. Pričakuje pa se, da bo ravnanje v kratkem upeljalo še en dan v tednu, ki bo delo prost, tako da bodo delali skupaj od sedem tedenskih dni, samo štiri dni.

Rudarji so s strahom pričakovali, kaj bo v februarju. Trboveljska družba je pustila rudarje z odpusti zaenkrat še pri miru do 15. februarja, ko je prvič leto napovedala zopet redukcijo.

Odpust rudarjev. — Pred novo veliko redukcijo

15. februar je bil nesrečni dan za veliko število pri TPD uslužbenih delavcev. Odpustilih je bilo precej rudarjev, češ, da ni dela. Istočasno je napovedala uprava TPD novo redukcijo rudarjev, ki se prične izvajati že prvega marca. Družba je odpustila delavce ne oziroma se na to, da so bili pri podjetju zaposleni že dolgo dobo let. Med odpustljenimi je mnogo takih, ki so delali v TPD-rudnikih že dvajset let in ki so istočasno očetje mnogostevilnih družin.

Zveza rudarjev Jugoslavije za rudarje

Proti odpustu rudarjev in proti napovedani redukciji 1. marca je nastopila delavska strokovna organizacija Zveza rudarjev Jugoslavije. Sedaj zbira ves statističen material, da za podne merodajni krogom s premislek, kajti grdo je, tako se v zimi pogotič na cesto toliko rudarjev in njihovih bednih družin. Premogovna industrija bi se morala preje dobro zavarovati, ko je bila konjunktura povoljna ali dobra, da bi mogla tudi takrat, ko pač ni sezona, obdržati število delavstva, ki je

pač vse pripomoglo, da je Trboveljska družba finančno tako visoko aktivna.

Rudarji se oprijemljejo z nadami Zveze rudarjev Jugoslavije, katere vodstvo se trudi z vso vlogo proti redukciji in brezposelnosti slovenskih rudarjev.

Uboj

V Novi Cerkvi pri Vojniku, okrožje Celje, se je pripetil 17. februarja zopet vsega obžalovanja vreden dogodek. V novo odprti gostilni v Novi cerkvi je popivalo celo popoldne in ves večer več domačinov. Med njimi se je nahajal tudi 48 letni Franc Kuglar, ki stanuje stalno v Vojniku in izvršuje tam urarsko obrt. Bil je v gostilni skupno z očetom, ki se je precej močno opil. Okoli pol desete ure zvečer se je Kuglar s svojim očetom in nekaterimi prijatelji napotil domov. Vsi so bili močno vinjeni in razdraženi. Saj je znano, da so nekateri ljudje, ki se napijejo, potem grozno sitni in razdraženi. Vsaka malenkost jih spravi v nespornost in v takem stanju so zmožni napraviti razne nepremišljenosti. Tako je bil tudi tu slučaj. Pijani Kuglar je oče večkrat omahnil od preveč zaužitega alkohola, enkrat je padel tudi na tla. Spremljevalci so ga hoteli pobrati, saj je to čisto naravno in lepo. Kuglar pa, ki je eden tistih nesrečnih ljudi, da postane siten za prazen nič, kadar je pijan, je pričel naenkrat zmerjati in psovati družbo, češ, da hočejo očeta in njegovo preteptati. Bujna domišljija Kuglarja je bila tako velika, vinski bratci so čimdalje bolj čutili pogubni vpliv alkohola, da je prišlo do prerekanja vse vprek in do žaljivk, ki jih pijani prijatelji niso mogli drug drugemu oprostiti.

Kuglar je bil najbolj izžvalen. Seveda tudi drugi niso zaostajali. Višek nepremišljenosti pa je dosegel France Kuglar s tem, da je vzel v roke revolver, ki ga je nosil pri sebi, in oddal v zrak dva strela. Streljati pa je hotel potem kar v pijane vinske bratce. En strel bi kmalu zadel 32-letnega čevljarja Mihaela Smrečnika iz Nove cerkve. V strahu je skočil Smrečnik za ogal bližnje hiše. Kuglar, ki si je mislil bog ve kaj, je skočil za njim. Bržkone bi bil streljal v Smrečnika še v drugo. Čevljar Smrečnik je invalid in manjka leva roka v zapestju. V vinjenosti in jezi je prijel za nož in z njim zamahnil po Kuglarju. Zabel ga je v vrat. Prerezal mu je žilo dovodnico. Kuglar se je težko ranjen zgrudil na tla. Nič ne bi bil, da bi ga obezval in mu zaustavil tek krvi, ki je dila na zaustavil tek krvi, ki je dila na vso moč. Ko pa je prišla pomoč, je bilo že prepozno. France Kuglar je v sled kravljenja umrl. Čevljarja Smrečnika so orožniki aretirali in ga odpeljali v celjske sodne zapore. Potem so izvršili obdukcijo ubitega Francea Kuglarja, ki zapuša ženo, ki menda živi v Bregenzu. Pač žalosten slučaj, ki ga je zakrivila nerazsodnost povzročena po preveč zaužitem alkoholu.

Ugoden razvoj v jug. industriji

Ljubljana, proti koncu febr. Jugoslovanska industrija ni velika. Možnosti za razvoj industrije so podane, toda je pre malo finančnega kapitala na razpolago, da bi mogel iti razvoj nemoteno naprej. Število industrijskih delavcev stalno narašča. Leta 1928 je bilo zaposlenih povprečno 559.000 delavcev, leta 1929 pa že 596.000. Višek je bil dosežen leta 1929 v septembru mesecu, ko je bilo zaposlenih v jugoslovanski industriji 634.800 delavcev. Toda te številke niso posebno razveseljive, kajti istočasno narašča tudi število brezposelnih. Ljudje dero iz kmetov v mesta, tu pa ni dela zanje in brezposelnost je vedno večja in večja.

Ker je umoril svojo ženo, je bil obsojen na 12 let

Kolonist Bogdan Vučković se je oženil pred dvema letoma. Ženo pa se je takoj početka ni razumel. Samo 18 dni je trajala zakonska sreča med njima, kajti 19. dne je zalotil Bogdan svojo ženo pri nekem železniškem čuvaju Nekiću, kjer se je skrivala. Takrat jo je pozval naj se vr-

ne k njemu. Odgovorila mu je, da zanj ne mara in da jo naj pusti. Mož je odšel sam. Čez nekoliko mesecev kasneje pa jo je slučajno dobil zopet pri nekem kolonistu Stanetu Cankoviću. Mož je bil razjarjen, ker je njegova žena hodila in stikala za drugimi moškimi. V razburjenosti je potegnil za nož, jo nekoli- kokrat sunil v prsi in sunil od sebe. Pred sodiščem je bil zato obsojen na dvanajst let težke ječe.

Po 12 letih razkrinkani ulegli zločinci

V Mitroviški kaznilnici je bil zaprt neki Anton Gerovac. Radi številnih ropov in drugih zločinov je bil obsojen na 15 let ječe. Odsedel je že 8 let in 9 mesecev. Nato pa se mu je posrečilo pobegniti. Misli je, da ga ne bo nihče spoznal in zapolni je novo življenje. Blizu Karlova na Hrvaškem je odprl krojaško delavnico in trgovino pod imenom Ivan Vorvaška. Šlo mu je dokaj dobro. Oženil se je z neko služkinjo in si pridobil lepo imetje v vrednosti 150.000 dinarjev, ter okoli sto tisoč dinarjev gotovine. Dvanajst let je bil svobodno in se je zelo popravil. Ali oblastem ne ostane ničesar prikritoga. Prej ali slej ujamejo vsakogar, ki se je kdaj zagrešil in okoli- stav ga skozi celo življenje spremlja in vodi ali na tak ali na oni način. Temu je bila sreča v dvanajstih letih mila. Pošteno je trgoval, še pridneje je delal. Bil je varčen. Nalagal je vedno pogostejše denar v banki. — To ga je izdalo. Kdo naj pri nas še nalaga denar in ga hrani? Zlasti od takih malih trgovčičev in obrtnikov? To ga je tudi pokopalo. Sumljivo se je zdelo oblastem, ki so bile nanj opozorjene, češ, da znoši precej denarja v banko, odkod mu denar. Lahko je dokazal kako je z njegovim denarjem, ta se je zapletel v razna protislovja, ki je šlo za njegove dokumente. Živel je seveda pod drugim imenom in tako so ugotovili, da imajo opravka z nekdanjim zloglasnim zločincem, ki je l. 1917 pobegnil iz kaznilnice v Mitrovici. Zakon pa je zakon. Prijel so ga in odpeljali v zapor. Brž ko ne bo moral presedeti še ona leta ter mu bodo še kaj dodali radi bega in — ker je živel pod drugim imenom.

Prekmurje, tihotapski eldorado

V Prekmurju je tako: dežela ne rodi, industrije ni, trgovine še manj, ker ni konzumentov, ki bi naročali in plačali. Ljudstvo je obubožano in se izseljuje. Tisti pa, ki noče iz rodne grude, pa pač na vse moguče načine hoče do kruha. Ni čuda, ako se je vsled tega razvil tihotapstvo. Prekmurje je bilo v splošnem na glasu, da je pravi tihotapski eldorado. Seveda so se finančne kontrole malo bolj pobrigale za tihotape in so to obrt nekoliko omejile. Po novi statistiki sporočajo obmejni organi, da je tekom dveh mesecev prešlo s tihotapskimi nameni avstrijsko-jugoslovansko mejo le kakih 50 oseb. Preje pa jih je bilo več. Na koncu pravijo še tole: Če se kje tihotapstvo energično pobija, potem je to gotovo pri nas v Prekmurju. Seveda, če bi ljudje imeli poštenega dela, potem bi se brez dvoma ne izpostavljali nevarnostim tihotapskega obrta, kajti vsak bi rajše delal v tovarni, kakor pa se izpostavljati finančarjevi puški.

Starci se ženijo

Mladina se danes pri nas zelo težko ženi. Zakaj? Ker ni dovoljno sredstev in vsakdo se boji zakonskega jarma. Nestalnosti v službah, strah pred brezposelnostjo, to je močan argument proti ženitvam. Saj se sami komaj sami prežive, kako naj bi potem mogli rediti še ženo in otroke. Bolj pa ko mladina, je vroča starina. Tako se je v Dja-koviću oženil te dni 108letni starček z 30letno nevesto. Mož je mesar po poklicu. Kljub izredno visoki starosti ima izredno mlado srce. Njegova izvoljenka je neka 30letna vdovica.

Požar v Sarajevu

Pred dvema dnevnoma je nastal v predmestju Sarajeva, bosanske metropole, velik požar, ki je napravil precej veliko škodo. Začelo je nenadoma goreti med malimi delavskimi barakami in hiškami. Požar je vpepelil pet hišk. Škoda znaša nad 200.000 dinarjev in je deloma krita z zavarovalnino. Škodo trpe največ delavci.

Dr. K. Kufin:

Konec naočnikov?

Goethe ni bil prijatelj naočnikov in vsak človek, ki jih je nosil, mu je bil nesimpatičen. Se danes so naočniki pri ženskem spolu iz estetskih razlogov vse prej ko priljubljeni; lornjoni jih pri njih popolnoma nadomestijo. Naroče pa mnogi sodobni moški nosijo očala dostikrat samo zato, da s tem poudarijo vtis svoje osebnosti; v ta namen jim najbolj služijo velika, črna obrobjena roževnasta očala. A navzlic temu ne manjka ljudi, ki bi jim bilo ljubše, da ne bi nosili naočnikov ali ščipalnikov, ali da vsaj ne bi bili tako vidni. Nu, kaže, da jim bo kmalu lahko ustreči: profesorju L. Heineju na univerzitetni očesni kliniki v Kielu v Nemčiji se je namreč posrečilo duhoviti izum, ki utegne popolnoma odpraviti stare naočnike in ščipalnice.

L. Haine je dal brusiti pri Zeissu v Jeni nekaka "vtikljiva stekla"; ta stekla, ki imajo 5 do 11 milimetrov krivinskega polmera, lahko nosi pod trepalnicami, neposredno na roženici. Vtikljiva stekla so natanko toliko upognjena kakor roženica, med roženico in steklom je tanka plast očesne tekočine, in tako tvori vse sistem roženico-očesna tekočina-steklo pri lomljenju svetlobe celoto: zato je roženica optično izločena. Če je očesni zdravnik izmeril krivino bolnikove roženice in izbral primerno vtikljivo steklo ter ga vtaknil pod trepalnice v oko, ali bo znal spriten pacient drugo steklo že sami deti v oko, tako prepreča ta procedura. Otroku bo mudi jutraj vtaknila stekla v oči in jih bo brez sleherne nepravilne lahko nosil v šoli, da, celo med opoldanskim spancam, tja do večera.

Kratkovidnost do 20 dioptrij in dalekovidnost do 15 dioptrij je moči izraznati s primernimi vtikljivimi stekli. Uporaba vtikljivih stekel bo seveda najpogostejša pri kratkovidnosti vseh stopenj in starosti, ker je najbolj razširjena. Pri hujših stopnjah kratkovidnosti je pogosto posredni slab astigmatizem, ki ima izvor v roženici. Če nosiš vtikljiva stekla, astigmatizem izgine sam od sebe, ker nadomesti prednjo ploskvo roženice vtikljiva stekla, ki tvori z roženico optično celoto. Tudi vaskrano dalekovidnost popravi vtikljiva stekla. In pri tem je vse eno, ali je nastala dalekovidnost zaradi prekratke očesne osi, kar pa ker se je lomljivost svetlobe lomčih sredstev zmanjšala, ali naposled, če gre za oko brez leče, posledico operacije slepe mreže. Če je bil bolnik za slepo mrežo operiran na obeh očeh, si da recimo v desno oko vtikljivo steklo, s čimer se oko docela prilagodi gledanju v daljavo, v levo oko pa vtikljivo steklo nekoliko manjšega krivinskega polmera, ki oko ostro ustanovi denimo na razdaljo tridesetih centimetrov. Če pa želi bolnik, da bi videl stereoskopsko, to je telesno, z obema očema, lahko ustanovimo obe očesi z enakimi vtikljivimi stekli v daljavo, a za gledanje v bližino predpíše zdravnik primerne ravadne naočnike. Če pa opravljajo na slepih redni operirani bolniki tako delo, ki zahteva ostro oči za gledanje v bližino, potem bo s primerno brušenima vtikljivima stekloma videl ostro na trideset centimetrov z obema očesoma in bo potreboval naočnike le pri gledanju v daljavo.

Iz početka prenese človek vtikljiva stekla le po nekaj ur, ker se mu oči, dokler se ne privadijo, rade zasolijo. Toda če so stekla tako skrbno izbrana, da se mehanično docela prilagode prednjemu delu oči, so nepri- like zelo redke. O kakršnihkoli slabih posledicah nošenja vtikljivih stekel do zdaj še ni nič znanega.

Pred naočniki ima vtikljivo steklo še marsikatero druge prednosti. Pri naočnikih je obzorni prostor (vidik) zelo omejen, ker naočniki ne morejo slediti gibanju oči in pri pogledu v stran vobče ne dajo optične korekture; celo punktalna ali katralna stekla dovoljujejo le večjemu gibanju v stran do kota tridesetih stopinj. Vtikljivo steklo pa se giblje hkrati z oč-

mi in tako normalizira obzorni prostor.

Če pomislimo, da celo hudo kratkovidne ženske neredko iz nikemurnosti ne marajo v družbi nositi naočnike in so zato včasih uprav neokretne in nerodne, smemo z veseljem pozdraviti izum profesorja Heineja. Kosmetični učinek vtikljivih stekel je odličan, ker mimika z njimi dosti pridobi na živahnosti. Pri sportu, alasti pri avtomobilisti- ki, kopanju in plavanju se vtikljiva stekla sijajno obnesejo. Ker so stalno topla in vlažna, se nikoli ne orose kakor naočniki, kar je silno nadležno. Pri otrocih vplivajo ta stekla ugodno tudi na drgo telesa.

Pa nastane vprašanje: Ali ni vtikljivo steklo na očeh pri poskodbah zelo nevarna stvar? Profesor Heine meni na podlagi svojih mnogostevilnih izku- stev, da "so ta vtikljiva stekla manj nevarna od naočnikov, ki jim preti nevarnost od vsake snežne kepe in teniške žoge in udarca s pestjo v obraz in se zelo radi zdrobe in napravijo škodo. Ako samo ali vtikljivo steklo je temu mnogo manj izpostavljeno; saj je znana stvar, da je na primer udarec s sabljo presekal trepalnice na dvojce, ne da bi se bilo očesu karkoli zgodilo." Da, primerilo se je tudi že, da so se vtikljiva stekla v očesu zdrobila, ne da bi bila ranila oko.

Nemara imajo vtikljiva stekla neki pomen tudi v pogledu terapevte. Profesor Heine navaja več zgledov, da se je po dveh do treh letih noše vtikljivih stekel kratkovidnost znižala z deset dioptrij na osem dioptrij in da se je hkrati zmanjšal astigmatizem. Z velikim uspehom je zdravil Heine z vtikljivimi stekli tudi bolnike, ki so tožili, da jim na oči pritiska, zlasti kadar je šlo na pogrebne lomiljivosti svetlobe očesne leče. "Ker je tem lažje moči vplivati na oblikovanje očesa, čim mlajši je bolnik in čim manjša je kratkovidnost, nastane sama po sebi zahteva, da začnemo zdraviti že otroke z majhno kratkovidnostjo, da preprečimo napredovanje bolezni; zakaj teoretično je lažje, odpraviti pri otroku kratkovidnost dveh dioptrij kakor jo pri odraslem človeku znižati z deset na osem dioptrij."

Če bodo nadaljna izkustva potrdila in podkrepila odlike vtikljivih stekel pred naočniki, smemo upati, da bo duhoviti izum profesorja Heineja za naloženo človeštvo nekoč še velika dobrot.

UPOR INDIJSKEGA DELAVSTVA

Pol milijona delavcev na stavki

Washington, D. C. (F. P.) — Poročilo iz Calcutte, ki je bilo poslano zveznemu trgovinskemu departamentu, govori, da je pol milijona delavcev v Indiji prizadetih valed stavk in sporov v industrijah.

Poročilo nadalje pravi, da ni nobenega izgleda za hitro končanje sporov, ker postajajo zahteve delavcev za višjo mezo in boljše delovne razmere vedno glasnejše.

Vlada Velike Britanije posreduje v sporih, toda njeno delo ne prinese zaželenih uspehov.

IZLET V JUGOSLAVIJO

na 9. maja tega leta z ekspremnim parnikom

OLYMPIC

z izvrstnim voditeljem. Originalne cene brez posebnih zaračunanj. Najboljši prostori v vseh razredih so že sedaj zanjamejeni za nas.

NE POZABITE NA

VELIKONOČNI IZLET

Največji parnik na svetu

MAJESTIC

zapusti New York na 4. aprila tega leta z nekoliko voditelji, ki so večaki v tem poslu. Na vodi samo 5 in pol dni. Prijave za te, kakor tudi za vse druge izlete v juniju in juliju prejema

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1000 Blue Island Ave.

CHICAGO, ILL.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Rockford 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODESEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODESEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....3624 W. 27th St., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 14th Street, Cleveland, Ohio.

POROTNI ODESEK:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabann, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVSEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Alliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....605 E. 102nd St., Cleveland, Ohio.
FRANK LEKSA, tretje okrožje.....P. O. Box 584, Mulberry, Kans.
FRANK KLUN, četrto okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....P. O. Dines, Wya.

NADZORNI ODESEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3630 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRABST.....555 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....510 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POZORI—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se nanašajo na predsednika VSE DENARNE poslovanje in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vobče, naj se pošljejo na gl. tajništvo.

Vse zadeve, ki se tičejo poslovanja, naj se pošljejo na bol. tajništvo. Vse zadeve, v zvezi s blaginjskimi posli, naj se pošljejo na blaginjskino. VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošljejo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora.

VSE PRIJAVI na st. porotni odelci se naj pošljejo na John Goršek, predsednika porotnega odbora.

VSE DOPISE in druge spise, nanašajo, oglaš., naročnine in sploh vse, kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošlje na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. **NOTE:** Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him.

All remittances of money and business concerning lodges and members other than debt benefits should be addressed to the secretary's office. Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.

Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.

Articles for publication, announcements, advertisements, subscriptions and all other business pertaining to the official organ should be addressed to "PROSVETA."

On: "Ne verujem ti niti besede, kar pripoveduješ."

Ono: "Potem ti lahko povem čisto resnico."

"Kako se pa godi našim bratom?"

"Starejši se je oženil, mlajšemu se pa godi dobro."

Izlake med dijakinjami Emerson učilišča v Bostonu. Na sliki sta miss Averill iz Fond du Lac, Wis., in miss C. Barron iz Chelsea, Mass.

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

Kmalu pa sem se nehal zanimati za te, bolj oddaljene stvari, ker sem moral obrniti pozornost na prizore, ki so se odigravali tik ob mojem vnožju. Dve, velikemu pasancu slični zveri sta prišli k napajališču, počepnili ob vodi in jo pričeli žejno srkati: dolga prožna jezika sta jima kakor dva rdeča traka bliskoma letela ven in noter. (Pasaneec je zastopnik izumirajoče vrste luskinastih sesalcev (dasyus), ki so poznani samo v Indiji in Južni Ameriki.) Velikanski jelen z mogočnim rogovjem, krasna, kraljevski ponosna žival, je prišel s košuto pa dvema mladičema in pili so zraven pasancev. Nikjer na svetu ni več sličnih jelenov, ker se losi, ki jih sem kjerkoli videl, bi mu segali kvečjemu do pleč. Kmalu je izpustil svarilni glas in izginil z družino v ložu, pa tudi pasanca sta se požurila in odkrivala na varno. Po stezi je prišel nov obiskovalec, najstrašnejša pošast, ki si jo more človek pač misliti.

V prvem trenutku sem se začudeno vprašal, kje sem že poprej videl to nerodno telo, s trioglatimi resami posajeni izbočeni hrbet, to čudno, do tal visoko ptičjo glavo? Kmalu sem se spomnil. To je bil stegosavr — isti tvor, ki ga je v svoji risanki zabeležil Maple White in ki je prvi vzbudil Challengerjevo pozornost! Morebiti je bila to celo ista žival, ki jo je srečal ameriški umetnik! Zemlja se je tresla pod njegovo grozovito težo in njegovo srebanje se je daleč razleglo sredi nočne tišine. Kakih pet minut je ostal tako blizu moje skale, da bi se lahko dotaknil, če bi iztegnil roko, zoprnih izrastkov, ki so mu bingljali po hrbtu. Potem je odtahtal in izginil med skalovjem.

Pogledal sem na uro in videl, da je bilo že poldnev, torej zadnji čas, da bi se napotil proti domu. Nisem imel nobenih skrbi, da bi zašel pri povratku, ker mi je kazal pravilo smer mali potoci na levo. Izlival se je v jezero kvečjemu lučaj daleč od mojega ležišča in moral sem zgolj korakati zopet ob strugi. Odrinil sem torej prav dobre volje v zavesti, da sem uspešno opravil svoj posel in da nesem tovarišem vse polno dragocenih novic. Najvažnejše je bilo, da sem se svedel razsvetljene jame in ugotovitev, da biva jo nedvomno po njih neki jamaški ljudje. Razen tega bi lahko poročal o svojih doživljajih pri Osrednjem jezeru. Ugotovil sem, da je bilo natrpano polno čudnih nestvotov, in sem tudi na kopnem videl več zastopnikov prazgodovinskega živalstva, ki nam niso poprej prišli nikoli pred oči. Ponosno sem premišljeval med potjo, kako malo ljudi na svetu je moglo kdajkoli doživeti slično izredno noč in tekem nje toliko obogatiti našo znanost.

V te misli zatopljen, sem se počel vzpenjati v klanec in nemara dospel do polovice poti proti domu, ko me je sunkoma iztresnil čuden glas za mojimi hrbtom. Spominjal je na rohenje ali rjojenje, donel tiho, votlo in hudo preteče. Menda se je zopet nahajalo v moji bližini kako pošastno bitje, vendar pa ničesar ni bilo videti, in zato sem stekel kakor za stavo naprej. Prehodil sem zopet kako polovico milje, ko se je glas ponovil še vedno zadaj, toda glasneje in še bolj preteče. Srce mi je pričelo utripati pri misli, da me morebiti ta nepoznana pošast zasleduje. Polila me je kurja polt in lasje so se mi naježili. Če so raztrgale te pošasti druga drugo, je bil to pač njih vsakdanji boj za obstanek, toda nepisano hudo je bilo misliti, da se lahko lotijo tudi sodobnega človeka, hodijo na človečjo lov in ga tudi morebiti ujamajo, kot da bi ne bil v eni stvarstva. Zopet sem se spomnil okrvavljene žrele, ki sem ga videl v luči lord Johnove bakle in ki se mi je zdelo grozen privid iz najgloblje kroga Dantejevega pekla. Kolena so se mi tako pričela šibiti, da sem obstal in topo izbulili oči na prehojeno, z mesečino polito stezo. Vse je bilo tiho kakor v začarani deželi. Videl sem

zgolj srebrnkaste jase in temne madeže grmovja. A potem se je zopet razleglo sredi tišine kakor preteča grožnja isto globoko in votlo rohenje, zdaj je bilo zopet glasneje in bližje kakor poprej. Razpršilo je vse moje dvome. Neka pošast me je zasledovala in se mi bližala z vsakim trenutkom.

Stal sem kakor mrtvouden in bedasto ogledoval pot, ki sem jo bil prehodil. Potem sem ga nenadno zagledal. Opazil sem neko gibanje v grmovju onstran poljane, ki sem jo bil prehodil. Orjaška črna senca je stopila iz teme in odskakljala v svetli mesečni po jasi naprej. Pravim izrecno "odskakljala", ker se je premikalo strašilo po koncu in z dolgi skoki na mogočnih zadnjih šapah kakor kenguru, dočim so mu visele sprednje šape v zraku. Bil je tako orjaško in močno kakor slon, če bi se povzpel na dve nogi, a kljubnerodnemu životu so bile njegove kretnje izredno prožne. Tolažil sem se od kraja, ko sem ga zagledal, da je to iguanodon, o katerem mi je bilo znano, da ni nevaren, a kljub svoji nevednosti sem kmalu uvidel, da je to povsem drugačna zver. Namesto nedolžne, jelenovi slične glave orjaškega troprstnega rastlinojedca, je imela ta pošast široko plosko po šabje oblikovano glavo, kakor ono bitje, ki nas je prestrašilo ponoči v taborišče. Divje rohenje in grozovita vztrajnost pri zasledovanju sta me prepričali, da mora to biti samo velik, roparski dinosavr, najstrašnejša zverina, ki je kdajkoli živela na zemlji. Približno vsakih dvajset yardov je prekinil orjaški nestvor svoje skakljanje, se spustil na sprednje šape in pričel vohati po tleh. Iskal je torej moj sled. — Včasih ga je za trenutek izgubil, a kmalu ga je vedno zopet našel, se povzpeli in z velikanskimi skoki odhitel naprej po poti, ki sem jo hodil.

Se zdaj mi lažje mravljinici po hrbtu, če se spomnim te ponočne more. Kaj bi naj počel? V roki sem držal ničvredno, prazno dvocevko. Kako bi mi naj pomagala? Obupno sem se ozrl po kakem drevesu ali skali, toda bil sem v grmovju, kjer so rastle, kamor je neslo oko, same šibe, pa sem vedel, da zdrobi lahko pošast, ki mi je drvela za petami, tudi povprečno drevo kakor trstiko. Beg mi je bil edina možna rešitev. Sicer ni bilo mogoče hitro teči po raskavih, težavnih tleh, a v svojem obupu sem zagledal razločno začrtno, dobro izhojeno stezo, ki je baš križala mojo dosedanjjo pot. Bila je to ena izmed bližnjic, ki so se jih posluževale različne divje živali, in smo jih večkrat srečali pri naših izletih. Mogoče bi me utegnili rešiti, ker sem bil dober tekač in zdaj tudi posebno lahek. Vrgel sem torej stran nepotrebno puško in drevl kape pol milje kakor nikoli poprej ali pozneje. Sklepi so mi pokali, prsa težko valovala in občutil sem, da mi stokačjoča sapa kar trga pljuča, a strašilo zadaj me je vedno in vedno podilo naprej. Sledil sem se ustavil, ker sem popolnoma onemogel. Trenutek se mi je dozevala, da sem se ga otresel. Na stezi, ki sem jo gledal, je povsod vlada tišina. A potem se je nenadno zopet razleglo prasketanje in lomastenje, peketanje pošastnih šap in sopihanje orjaških pljuč, zverina mi je bila zopet za petami. Bil sem izgubljen.

Kako prismojen sem bil, da sem se dolgo obotavljal, preden sem se spustil v beg! Poprej je vodil pošast samo voh, in zato je prišla tako počasi naprej. A v trenutku, ko sem zbežal, me je morala zagledati. Zdaj ji je pri zasledovanju pomagal tudi vid: saj ji je kazala steza smer, po kateri sem zbežal. Zdaj je priletela z naglimi skoki okoli grmovja in se prikazala izza vogala. Razločil sem v mesečini plamteče, izbuljene ogromne oči, odprto žrelo z vrsto grozovitih zob in strahovite, lesketajoče kremplje na mogočnih sprednjih šapah.

(Dalje prihodnjik.)

Pri slovesu sta ga povabili na čaj. Obljubil je, da pride.

Bil je skoro še otrok, ko se je v materini družbi seznamil z njima. Zadnje leto pred vojno je bil bil s njima celo na letovišču ob morju. Tedaj je natančneje spoznal gospodično Hildo. To je bilo tisti večer, ko jo je iskal v parku, da ji sporoči željo njene matere, ki je hotela zgraditi k počitku — stanovali so v villi onkraj zaliva — ker so se bili dogovorili, da se odpeljejo drugo jutro na celodnevni izlet po morju. Našel jo je, toda ni ji sporočil matrine želje. Ni mogel in ni hotel. V družbi takega človeka naj bi govoril z njo? In zakaj sta se skrila na klopi v grmovju, kamor je jedva prihajala svetloba svetilke ob glavni poti? Kjer sta sedela skoro vsak dan pred obedom? Ni poznal gospoda, ni vedel kdo je in od kod je, toda ni ga mogel več videti brez bolešnega občutka v duši od tistega dne, ko se je bil zakašnil pri kopanju in ga našel na klopi poleg Hilde....

Ko so se vrnil v mesto, je le nerad hodil k Burgerjevim. Samo materi na ljubo in vedno le z njo. Mati je opazila spremembo v sinu, pa je molčala. Le nekoč ko ni hotel iti niti z njo, ga je vprašala, s čim se se mu zamerili. Iz njegovega molka, ki ni mogel prikriti zadrege, je mati uganila pravi vzrok. Ni ga silila več in tudi omenila mu ni, da Hilda sprašuje po njem.

Tako je bilo vse do dne, ko je moral tudi on v vojake. Poslovil se je pri Burgerjevih in ko mu je Hilda podala roko ter mu želela skorajšnje vrnitve, ji je stisnil roko in jo ponesel k ustnicam, ki so jedva slišno zasepetale njeno ime. Materi sta se ne moglo pogledati in razumeli.

Kakor prebujen iz omotice je potegnil s roko preko čela in ne da bi spregovoril še besedo, je odprl vrata in izginil navzdol po stopnicah.

Kako je še otročji! se je v vidni zadregi nasmejala Hilda. — Dober deček je, je pripomnila gospa Burgerjeva.

— Vojna ga bo pokvarila! je vzdihnila njegova mati.

Dobival je njeje po pravdi na fronto in v bolnico. Bil so mu v radost in tolažilo. Tudi on ji je pisal, čestit in dolgo. In v pislih materi je naročal pozdrave zanj.

Nenadoma pa so njena pisma prenehala. Potem ko ji je bil sporočil svojo nesrečo iz bolnice in kmalu potem, ko so odnesli v grob njegovo mater, ki je ni mogel videti več niti mrtve....

Počasi in tedavno je prilezel v tretje nadstropje stare hiše v Ozki ulici. Prijazno sta ga sprejeli Burgerjevi in ne pričakovanost se mu je zdela Hilda vsa spremenjena. Pozabljala je na svojo nesrečo, na svojo pohabljenost, na vse kar ga je bilo ločilo od nje. Z veliko, iskreno hvaležnostjo je sprejel gospejino ponudbo, ki mu je dala na razpolago manjšo sobo in ga zagotovila, da mu preskrbi mesto v orkestru Malega odra. Čutil se je zopet srečnega in v duhu je videl pred seboj človeka vredno življenje.

Burgerjevi so mu naročili obleko in Hilda mu je lastnorodno izročila nov klarinet s prošnjo, naj zasvira nanj najprvo njej tako drago melodijo, ki jo je bil tolikokrat sviral še kot dijak.

Vse je šlo v redu. Dobil je mesto v orkestru, stanoval je pri Burgerjevih in s Hildo sta si bila dobra. Po drugo leto in še dlje je trajala ta sreča, dokler ni zbolela in umrla gospa Burgerjeva. Hilda se je v skrbi za čast in poštenje svojega deklatva preselila k teti. Le težko je dosegel, da mu je stanovanjski urad prepustil stanovanje. Moral pa je oddati v podnajem sobo s kuhinjo uradniški družini. Stanovanje je hotel imeti na Hildino prigovarjanje, ki si ga je tolmačil z nje-no ljubeznijo.

V predpustu je priredil damski odbor za oskrbo invalidov velik ples za povablence. Samo boljši ljudje z debelo listnico so smeli plesati za invalide. V prireditvenem odboru je bila tudi gospodična Hilda. Za godbo je imel skrbeti orkester Malega odra.

Sijaj bogastva se je zrcalil v razkošni dvorani. Če bi dobili invalidi le denar, izdan samo za plesne čevlje, bi bil doberdelni namen plesa že presečen.

V stranskih prostorih so stregle človekuljubne dame z vso prirojeno gracioznostjo. Tam je bila tudi gospodična Hilda.

Med odmorom po polnoči je prišel tja tudi — on. Priglasila ga je želja videti njo, ki je ni videl že več dni.

Sedela je v loži v družbi elegantnega gospoda. Lepa je bila in vesela.

Ko se je približal loži z lahkim poklonom, se je gospod, ki je sedel poleg Hilde, odmaknil in začudno gledal nanj.

— Naš muzikant! se je preserno nasmejala.

— Tako, tako... je malomarno odvrnil gospod v loži.

— Star znanec, je nejevoljno rekel gospod in hotel vstati.

— Potem... je nejevoljno rekel gospod in hotel vstati.

— Aber nein! mu je namignila, naj ostane.

Visok natak v fraku je hotel mimo.

— Kellner! je zaklicala, preskrbite muzikantom pijače!

Orkester je zaigral.

— Ali ne ališite? Gospod Juhart!

Njen glas je bil trd, nervozen. Juhart je stal nepremično pred ložo, le njegove oči so švigale med obema.

— Natak, steklenico šampanjca! je velel, pokazal na mizo in segel po listnici.

— Aber... je skoro zarohnel gospod v loži.

— Pijan je! je zamahnila z roko Hilda in se primaknila bliže gospodu.

— Hilda! se je tresel Juhartov glas.

— Pojdiva! je velela in oba sta izginila v dvorano.

Bled in s skrenimi pestmi je odšel Juhart. Za njim je pristekel natak in vprašal, kaj je s šampanjcem.

— Na oder!

In preden je mogel natak vprašati po plačniku, je držal v roki kup bankovcev, ki mu jih je Juhart vrgel na pladenj....

In orkester je igral. Ples za plesom. Brez klarineta.... Moč šampanjca je godla. Divje, strastno.

Juhart je stal v kotu ob strani garderobe. Videl je vsakega, ki je šel mimo. Dolgo je stal naslonjen na leseno pregrado in že je mislil, da čaka zaman, ko je zagledal skozi vrste obešenih sukenj njega — samega. Kje je ona? Sama vendar ne bo šla domov? Kaj naj pomeni, da odhaja sam? In res je odšel sam. Njegove kretnje so bile vsaj navidezno mirne. Skoro mrtve.

Ze se je prestopil, da bi pogledal po širokem hodniku v dvorano, ko je slišal nenadno njen glas. Dobro je razločil, ko je rekla, da se ne boji nobenega. In kar je bil sklenil storiti, to je storil. Baš ji je garderobarka izročila plašč, ko je stal za njo.

— Hilda?

Bolj vznemljena nego iznenađena ali prestrašena se je ozrla.

— Hilda? je ponovil.

Stopila je bliže k teti in rekla:

— Pusti me!

— Torej?

Iz njegovega vprašanja je zvenelo vse obenem: ogorčenje, odpoved, osveta, ljubezen, sovraštvo.

Hilda je razumela in doumela, da je njegov nastop le zadnji odmev moške ljubezni, ki v trenutku ženske nezvestobe dozori in usahne za vedno.

— Kaj torej? je rekla prezirljivo, kakšen torej in zakaj?

Med nama ni bilo nič in to je vse!

— Nič? se je začudil in molčal.

— Vendar nisi mislil, da se bom poročila s piskarjem in....

Juhartu se je zavrtelo v glavi. Potegnil je izpod suknje klarinet in zavijtel.

— Pomoč! je zavpila teta in odrinila Hildo.

Priskočil je mož postave.

— Da, tu sem! Jaz... piskar in pohabljenec Juhart!

— Pustite ga! Invalid je! je protestirala garderobarka, ko ga je stražnik nasilno odričal.

— Pustite reveža! Invalida! je zagrmelo par elegantnih gospodov, ki niso niti vedeli, kaj se je zgodilo.

— Danes je njihov dan! se je oglašil pijan glas.

— Danes je moj dan! je pristavil Juhart in se oziral po Hildi, ki je v zmedu naglo odšla s teto.

Stražnik je zapisal s okorno roko, kar so mu povedali in konec je bilo zmede.

Sodnik priči: "Zakaj pa niste priskočili tožitelju na pomoč, ko ste gledali pretepet?"

"I, kako sem pa mogel takrat vedeti, kdo bo tožitelj in kdo toženec?"

Mati: Minka, povej no, zakaj ne maraš punčke, ki ti jo je prinesel Miklavž?

Minka: Zato, ker je ravno tako pobaryana, kakor teta Liza."

Na prodaj hiše in posvetva za trgovino

Če imate prazno leto in jo želite zamenjati za hišo, oglasite se pri nas. Imamo sledeča posvetva na prodaj:

Na Green Ave.—5 sobna hiša s kopališčem, velika klet in furnace gorkota za \$5850, takoj je plačati \$600.00.

Na Beard Ave., blizu Fort St.—9 sobna hiša, gorkota na paro, od zadaj je 5 sobna hiša, lota meri 35x135, cena \$9,000.00, damo pogorje.

Iz opeke zidana, za dve družini, dve 5 sobna hiša, tri leta stara, tlakirane ulice, vse moderno urejeno. Cena je \$10,800.00, takoj je plačati samo \$2500.00.

Na Waterman Ave.—Iz opeke zidano poslopje, narejeno za trgovino, spodaj in zgoraj 6 sobno stanovanje. To se zamenja za lote ali za rezidenčne hiše.

Na Reisman Ave. (to je ulica, kjer žive Slovenci).—6 sobna hiša, vse skozi klet, parna gorkota, kopalnica, garaža za dve kari. Cena samo \$6,900.00 na lahke obroke.

Vsa ta posvetva se nahajajo na West Side, Detroit, Mich., blizu Slovenkega Doma, kjer je naseljenih skupno največ Slovencev.

Imamo tudi nekaj dobrih farm blizu Detroitu z vsem orodjem in opravo ali pa brez orodja in oprave, kakor kdo želi.

Oglasite se osebno ali pa pišite v slovenskem jeziku na naslov:

FRED G. ACKLEY COMPANY,

6440 W. Fort Street, Detroit, Mich.

Mi smo že 20 let na enem in istem prostoru.

Phone Cedar 2052

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

Ivan Podražaj:

PISKAČ JUHART

(Odlomek romana "Beli tiger")

Stanoval je visoko gori v tretjem nadstropju starinske hiše v Ozki ulici. Dvoje sob je imel in kuhinjo. Stanovanje, vredno poštenega meščana z dostojnim poklicem.

Na vratih stanovanja je stalo zapisano:

MIROSLAV JUHART,

godbenik

Pa ni bil mešan in tudi poklica ni imel.

Vojna ga je vrgla na fronto. S fronte je odletel v granatno jama in ne da bi vedel kako in kaj, se je zbudil ponoči v bolnici. Tam so mu vzeli iz noge kost in z njo njegov poklic, še preden ga je imel.

Prišla je zmaga in z njo svoboda. Tudi zanj.

Prišel je v mesto, pijano zmagovalca dobikarjev, potapljačev se v sproščeni ženskih čednosti. V vrtincu splošnega veselja, ki je davilo občestvo rešenec iz vesoljne ognja, ni videl sebi enakih in še je bil mislil, da je ostal sam in da ni pomoči zanj. Navzle mladosti —

saj še človek nisem, si je mislil — navale svobodi in rešitvi.

Pa se je zgodilo — eden tistih čudežnih slučajev, ki človek ne veruje vanje in ne priznava njih resnične čudečnosti niti potem, ko mu je jasno, da njegova rešitev ni bila navaden slučaj — da je dobilo njegovo mlado okrvavljeno življenje vsebino, on sam pa kruha in streho.

Bil je sin-edinec po paragrafih družabne morale nepriznane matere. Ljubila sta drug drugega, kakor se ljubijo le ljudje, ki ostanejo vse življenje osamljeni sredi družbe in sveta. Oče — mlad meščanski učitelj, sicer dober človek — ni imel dovolj poguma, da bi ga priznal javno za svojega sina. Prej bi se bil odločil za poroko z njegovo materjo. Smrt za domovino ga je rešila žrtve za sina. Mati — poštena, vestna pisarniška uradnica — je kljubovala boleznim svojega očeta, toda vedno manjše količine vojnega živeža so strle njen odpor.

Tako je ostal sam v raztrgani uniformi mladega vojščaka, brez kosti v nogi, brez poklica, brez izkaznice za vstop v meščansko življenje.

Zavit v državne krpe se je po-

časni premikal po glavni ulici. Mraz je olepšaval njegovo bedo in polnil njegov prazni želodec. Nikogar ni videl, nikamor ni gledal. Vlekel se je po ulici sam s svojim obupom.

Krč v želodcu ga je prisilil, da je obstal.

— Nemogoče... du irret dich, Schatzrl!

— Aber ja! Le poglej ga... so von der Seite...

Počasi je dvigal glavo.

— No, mami... on je!

— On je, on! si je pritrjeval v mislih, ne da bi se ozrl po ženskah, čeprav je bil slišal in razumel njune besede.

Dami se mu nista mogli več izogniti, kajti on, ki sta ga opazovali, je nenadno dvignil glavo in ju prepoznal. Mlajša se je v zadregi pred njim, ki je bil oblečen tako nemarno in čigar obraz je slišal bolj pravkar izpuščenemu jetniku nego poštemu mladeniču, ozirala po ulici v bojazni, da je ne bi videl kdo od znancev v družbi razčepanega in zanikernega človeka.

Sledilo so izrazi začudenja, ki so se previdno spremenili v pomilovanje, ko sta videli njegovo šepajočo hojo.

Niti z besedilo jima ni omenil svojega položaja.